

וחזרה ונפרצה המחיצה, שוב אומר לו בעל השדה לבעל הכרם: גדרו כרמך! (13)

ב-ב אבל, אם נתייאש הימנה בעל הכרם מלגדור את פרצת כרמו, ולא גדרה — הרי זה קידש! נאסרה התבואה מדין כלאיים, וחייב בעל הכרם באחריותה. (14)

ומוכח מברייטא זו, ש"מחיצה" היא כותל,

גדר המפריד!

ומדייקת עתה הגמרא בלשון המשנה: וטעמא, הטעם שחייבו חכמים לבנות את הכותל בין שניהם, הוא משום דרצו, שהסכימו שניהם לבנות את המחיצה ביניהם, אבל אין הקמת המחיצה מחוייבת מצד הדין.

שגם בכרם ובשדה שלו, אם נפרצה פעם שניה, צריך לחזור ולהתרות בו, כדי להצילו מן הטעות וראה בספר דרך אמונה [פרק ז מהלכות כלאים ה"ז] בביאור הלכה, שלדינא אין כל כך נפקא מינה בין הטעמים. שהרי אם האמת היא שטעה, לא חל איסור כלאים [כמואר בסוף תוספות ד"ה נתייאש].

ואם האמת היא שלא טעה, בודאי נאסר. וכל הנפקא מינה הוא רק אם בית הדין מאמינים לו שטעה, או שאין מאמינים לו, ואוסרים את הכל.

14. ראה במאירי, שחייב הוא באחריות מכח "דינא דגרמי". ואף על פי שלא עשה מעשה [אלא הגדר נפלה מעצמה], מכל מקום כאן, הואיל והתרו בו לגדור ולא עשה זאת, ואחר כך בא ההיזק, הרי הוא נחשב כאילו עשה זאת בידיים.

וזה לשון עליות דרבינו יונה בשיטה מקובצת: והא דקתני אומר לו "גדור", ולא קתני "חייב לגדור", לפי שצריך להתרות בו, כי האנשים לא מעלים על דעתם שיתחייבו בכך. ואין לחייב על עניין זה מדינא דגרמי בלא התראה ראשונה.

וברמב"ן [בקונטרס דינא דגרמי] מקשה בשם רבי יצחק הצרפתי, מדוע נחשב הדבר ל"גרמי" ולא כממונו המזיק ממש? והרי גפניו מתפשטים ומתערכים עם תבואת חבירו, ואוסרים אותה, והרי הם כשורו שהזיק.

13. ראה בתוספות [ד"ה אומר לו] ובראשונים, שאף בפעם השניה צריך להתרות בו, ואם לא התרה בו, פטור בעל הכרם מלשלם לו, על אף שהתבואה נאסרת [אם הוסיפה לגדול אחד חלקי מאתיים, שהוא השיעור האוסר בכלאיים]. וטעם הדבר, לפי שהוא סבור שאינו חייב לגדור כל שעה, אלא יצא ידי חובתו כלפי בעל הגינה בגידור הפירצה בפעם הראשונה.

אך ברמב"ן ובר"ן [וכן הוא בנמוקי יוסף] כתבו, שטעם ההתראה שוב אינו משום דיני מזיק, אלא מחמת שכל האיסור של תבואה הגדלה יחד עם הגפנים [מבלי שתהיה זריעה של כלאיים], הוא רק מצד דין "מקיים כלאיים", שכל המקיים כלאי הכרם שגדלו מאלהים, ורוצה בקיומם, נאסרים בכך הכלאיים. וכאן, שבעל הכרם סבור שאינו חייב לחזור ולגדור את פירצת הכרם, לפי שהוא סבור שאינו חייב לגדור לבדו, אלא שניהם חייבים, הרי זה שאינו גודר את כרמו אין זה נחשב כמי שרוצה בקיום הפירצה כדי לקיים את הכלאיים. ולכן, אם לא יחזור ויתרו בבעל הכרם לגדור, לא יאסר הכרם עקב קיומה של הפירצה בין הכרם לשדה התבואה. ולפי זה, כל זה הוא רק בפירצה שבינו לבין חבירו. אבל אם נפרצה הגדר בין שדהו לכרם של עצמו, אין צריך בית דין להתרות בו.

אולם לפי תוספות, שהטעם הוא משום שסבור הוא שאינו חייב לגדור כל שעה, כי לדעתו די כמה שכבר גדר פעם אחת. משמע,